
מראה מקומות-עניני הלכה 'במות דף פו'

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן
רב דקהל שערי תפילה
פסעייק, ניו ג'רסי
AsherMillman@gmail.com

לע"נ ברוך בענדיט ובוכה גרוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Duvy Gross

לזכר נשמת

מנחם מנדל בן משה ושרה בת משה צבי

ממשפחת אדלר

קעפל בן אליעזר ופריידל בת אליעזר ממשפחת

מילמן

צבי מנחם בן שמעיהו וחיה לאה בת נפתלי

הערצקא ממשפחת רייכמאן

A Chaburah on these מקומות מראה is
posted weekly and can be accessed via
www.dafaweek.org, emailed, or on the
app.

507– Daf– Week info@dafaweek.org

בענין קנס שקנסו הלויים

יש הערה יסודי על הקנס שקנסו הלויים אבל צריך לזה הקדמה קצת ונתחיל בג' מח' ראשונים:

1. יש מח' בין הרמב"ם והרמב"ן אם הפרשת מעשר ונתנית מעשר הוי מצוה א' או ב' מצות.

2. מח' בין הרמב"ם והרמב"ן אם תרומות ומעשרות מזמן עזרא ואילך הוין דאו' או דרבנן.

3. מח' בין הרמב"ם והב"י (ורוב ראשונים לכ') אם עזרא קנס רק את הלויים בזמנו או את כל הלויים מאז ואילך.

• ונקדים עוד מ"מ והוא שיטת הט"ז המפורסמת שהא שיש לרבנן הכח לגזור ולעקור בשב ואל תעשה, הוא רק אם אינו עקירה לגמרי את דין התורה (ובזה תירץ הרבה קו' למשל למה לא אסרו תקיעת שופר ביו"ט גזירה שמא אתא לתקן כלי).

• וממילא לפי דברי הט"ז הקשה המנחת חינוך איך גזרו לעקור לגמרי מצות מעשר מהלויים הא לכ' סותר כלל הט"ז. אלא שפלפל בזה הרבה:

1. לפי שיטת הרמב"ם שיש מצוה א' של הפרשה ונתינה אינו עקירה לגמרי שעדיין קיים מצות הפרשה

2. לפי שיטת הרמב"ם שבימי עזרא הוי החיוב רק מדרבנן הוי בגדר הם אמרו והם אמרו

3. לפי שיטת הרמב"ם שרק גזרו בזמנו ל"ק כיון שאינו עקירה לגמרי

4. באמת י"ל עוד עפ"י דברי הריטב"א כאן שהקשה כעין הנ"ל ותירץ שע"י הפקר ב"ד הפקר אפקועה מהלויים להכהנים והוין כשלוחי הלויים וממילא אין כאן עקירה כלל.

5. אבל אין לתרץ שכיון שמעשר רק דין ולא מצוה חיובית אפשר שזה אינו כנגד כלל הט"ז שהט"ז עצמו ביו"ד האריך יותר שאין לאסור אפילו היתר המפורש בתורה ולא מוגבל למצות דווקא ודו"ק.

• רמב"ם ריש הלכות מעשר

• רמב"ן סה"מ שורש יב'

• רמב"ם תרומות א' כו'

• השגת הראב"ד שם

• רמב"ם הלכות מעשר א' ד'

• כסף משנה שם

• בית יוסף יו"ד שלא'

• ט"ז תקפ"ח ס"ק ה'

• מנחת חינוך מצוה שצו'

• ריטב"א יבמות פו:

• ט"ז יו"ד קיז' א'

שמצוות חליצה אחת ולא נמנה חליצה וריקיה אחר שהמקובץ מהם היא מלאכת החליצה והיא מצוה אחת כמו כן לא ימנה ויצקת עליה שמן ונתן עליה לבונה במלח תמלח והניף והגיש והקטיר וזה לא יעלם אלא למי שיקח הדברים בתחלת מחשבה ולא ישים עיון שכלו בהם כמו שאמרו ז"ל אגב שטפיה אמרה כלומר בלי השתכלות

שהרי בחלה טמאה מברך בהפרשתה* ואינה נתנה לכהן אלא משליכה באור כמו שמוזכר בגמרא בכורות⁴⁷, וא"כ ראוי שנמנה שתי מצוות בתרומה: הפרשתה מפסוק חלה תרימו לה'. ונתינה לכהן מפסוק תתן לו³³, וכן נמנה בחלה הפרשתה מפסוק חלה תרימו תרומה³⁴, ונתינה לכהן מצוה אחרת מפסוק מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה⁴⁸. וכן הדין במעשר נמנה הפרשתו מצוה מפסוק עשר תעשר את כל תבואת זרעך⁴⁹, וכא הפירוש המקובל⁵⁰ בשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר ראשון האמור בו, ולבני לוי הנה נתתי את כל מעשר בישראל לנחלה⁵¹, אמר ואכלתם אותו בכל מקום אתם וביתכם כי שכר הוא לכם⁵², והאחר מעשר שני שהוא קודש והוא יתברך מצוה אותנו לאכלו לפניו כמו שאמר כאן ואכלת לפני ה' אלהיך מעשר דגנך תירושך ויצהרך⁵³, וכי ירבה ממך הדרך וגו'⁵⁴, וצוה בנתינתו ונתת ללוי לגר ליתום ולא למנה⁵⁵, ופירושו שיתן ללוי חלקו ולעני חלקו. ולא הוכשר בעיני מאמרו של הרב ז"ל שכתב במצות קכ"ז: שנצטוינו להוציא המעשר שנאמר וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא⁵⁶. [57] שהכתוב הזה במעשר שני הוא מיוחד*, מאמרו⁵⁶: לוי הוא קדש לוי⁵⁷. ואמר* וכי יגאל איש ממעשרו חמישיתו יוסף עליו⁵⁸, שמעשר ראשון איננו קדש כלל ולא נפדה אבל הוא חולין ביד כהן כאמור בו, ואכלתם אותו בכל מקום כי שכר הוא לכם חלף עבודתכם⁵². אבל הדברים שאינם טובלים כגון ראשית הגז והמתנות הזרוע והלחיים והקבה לא נמנה אלא נתינתם, והוא גם כן פשטיה דקרא שלא נצטוינו בהם בהרמתן, אבל אמר ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקבה⁵⁹,

56 ויקרא כז, ל. — כספרי סה"מ להרמב"ם שלנו אינו מביא את הפסוק הזה, אלא: "כי את מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' תרומה" (במדבר יח, כד). ועיין בהערת הרב העליר הערה 5 במ"ע קכז.
[57] ליחא בכל הספרים. ועיין בי"זהר הרקיע" הערה לד, שמוכח שכגורסת כ"י היתה לפניו.
58 ויקרא כז, לא. — לשון המקרא: ואם גאול יגאל...
59 דברים יח, ג.

47 בכורות כז, א: "ושדיא בתנורא וכו'".
48 במדבר טו, כא. 49 דברים יד, כב.
50 לא מצאתי מדרש זה (שיהיה "עשר תעשר" נאמר על מעשר ראשון ומעשר שני). ועיין מדרש הגדול הוצ' הרב פיש על הפסוק הזה, עמ' ש. ועיין עוד ב"מעין החכמה" (קרח הערה 65). 51 במדבר יח, כא.
52 שם לא. 53 דברים יד, כז.
54 שם כד. 55 שם כז, יז.

בחלה טמאה מברך בהפרשתה וכו', כלומר אינו מפרישה אלא על דעת לשורפה, ולעולם לא תנתן לכהן, ואין כאן אלא הפרשה לחודא. ואם נימא דהפרשה ונתינה מצוה אחת הן, עכצ"ל דהפרשה מצד עצמה לאו מצוה היא אלא לצורך נתינה, היכי שייכא דה ברכה הא כיון דלא על דעת נתינה מפריש אלא להשליכה לאור אין כאן מצוה ולא ברכת מצוה (שם), וע"ש. במעשר שני הוא מיוחד, בהערות מבעל "צפנת פענח" (הנדפסות בסוף "זהר הרקיע") מעיר שכירושלמי מעשרות פ"א ה"א מוכח דזה קאי גם על מעשר ראשון וכו'. — וע"ש שמעיר על הרשב"ץ במה שכתב על הרמב"ם "ושגגה היא" שזה "מדבר בגדולות", ברם לא הסיר בעל צ"פ את ראיית הרמב"ן כאן שהכתוב הזה במע"ש "הוא מיוחד" מאמרו לה' הוא קדש לה', ומעשר ראשון אחרי הסרת הת"מ אינו קדש. ולפיכך ראיית הרמב"ן והרשב"ץ ודאי נכונה היא. ואמר מיד אחר

1. עשנה כצנלי [סס] דף כ"ט [נ"ט];
 תקפ"ט. א. משנה ראש השנה דף כ"ט [נ"ט];
 ב. שם משנה:

ציונים ר"ב"א

3. אור זרוע [הגלות שנת סימן פי אות א] והגהות אשירי טוף פרק במה מדליקין [שנת טוף פ"ב];

עשרת יקבים

ב. ראש השנה שנה החדשה בשבת כו. אף על פי ששבת לאו זמן תקיעה היא, מותר לומר לקטן שלא הגיע להיגות שיתקע בשבת כד להלכות תקיעה, וכוון. ויש מי שכתב בזמן הזה אסור לתקוע ליל קטן בשבת כלל, אפילו שבת של ראש השנה, שלא נאמר הרבדים הללו אלא בזמן שתיקיעת שופר היה דוחה את השבת (ה"ר"ן הלש ס"ט ע"ג ד"ה וכתב בשם הר"ר אפרים הדר"ה המלוט ס"ט ע"ב);

הגהות והערות

ה. שייך ש"ס ד"ה אלא ציננה ועין דמשק אליעזר;
 ו. שייך סימן ש"ח סעיף ג';
 ז. תיקון ע"פ הגהות הר"ב פרינקל וצנזרי ש"ד כ"ח;
 ח. נוסף מהסודות מ"ד תקי"ד (פרוסס) וכן הגיה לנשי ש"ד;
 ט. תיקון מהסודות מ"ד תקי"ד;

ד אין תוקיעין. אע"פ שמקיעה שבות ויצוא עשה של מורה ודחה שבות של דריסה, מכל מקום גורמין שמה יעצירתו ארבע אמות נרשות הרבים (רמב"ם שופר ג, ו). והקשה מהר"ם פדוואה כצנזרי (למנצ"ס סס) דהא תקיעה שבות נמי גורמה שמה יתקן כלי שיר, ואל"כ יומא דלסור משום האי גורמה והעמידו דנריסה צמקוס עשה, ומיך דהאי גורמה לא גורו צמקיעת שופר דל"כ לא יתקעו ועולם, דגם ציוס טוב שייך שמה יתקן ונמאץ שיעקרו מלות עשה מן המורה. אכל גורמה שמה יעצירתו לא שייך אלא צנצת ושפיר גורו. ועיין צנצ"ט [עמוד שגו ד"ה ושנת וצנצ"ט] וצנזרי (נצנזרי) הלכות שופר

ה. יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת (ד) ד אין תוקיעין בשופר: הגה ו. אסור לטלטלו אם לא ה' לנורן (ז) גופו ומקומו:

סיכומן תקפ"ט

מי הם הראויים לתקיעת שופר, ובו ט' סעיפים:
 א. כל שאינו מהוייב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתו:

(ה) אין תוקיעין בשופר. משום שמה יעלנו צידו לייך אכל בקי ללמדו ועצירתו ארבע אמות נרשות הרבים. והקשה המורח (נצנזרי) למנצ"ס הלכות שופר ד, ג אות ג] ציוס טוב נמי גורו שמה יתקן כלי שיר, והארץ צוה ולצסוף לא תירך כלום. ועלנ"ד נראה דקול השופר לא יתן לשיז אלא לתקיעה של מנחה, על כן לא גורו כן. ועוד נראה לי לתקן, דאין להס לגורו ולעקור לגמרי דבר מורה שזומה לתקוע ציוס זה, בשלמא צנצת אלא מתקער לגמרי כיון שצנצת אלא תוקיעין ציוס טוב. ונראה שזהו צנצ"ט מה שעשו סיג לתורה ואלא לעצור על דברי מורה, דזוהו לעצור על דברי מורה לעקרה לגמרי. ומהאי

עממא יומא עוד מה שהקשה צ"ח [עמוד שגו ד"ה וכתב] צנצ"ט הר"ן [הלש השנה מ, א ד"ה גמ'] מאי שנא מילה דלדיה שבת ולא גורמין שמה יעציר התינוק ארבע אמות נרשות הרבים, ומיך (ז) לתקן צין זה [לוח] ד' צדוקה, ולפי מה שכתבתי יומא, דהמורה נרשמה צפירוש וציוס השמיי ויקלא י, ג] אפילו צנצ"ט [שנת אב, ג], לא רצו לעקור דבר מורה צפירוש משום גורמה, ויולא צוה כתבתי ציו"ד סימן (ק"י) [ק"י] [ס"ט פ"א]:

לדע"י וכו' משמע דלחמת תקיעה טעם משום שבות הוה, ע"פ ורש"י פרק ד' דלאש השנה (נ, ב) ד"ה אלא ד"ה דהיי"ל, וז"ל: ה' צבורך גופו. וציוס טוב אסור להשתמש בו כלל, כמו שכתבו סימן תרס"ה [סעיף ג-ב] דהוקלה למנוחו, [ועיין סימן כ"א [סעיף א]:

תקפ"ט במהרי"א [הלכות שופר עמוד רפ"ו]

אוחס אללס דהס פטוריס:
 ערך דהס צמחריק"ש

תקפ"ט סוף סעיף ה [בשבת אין תוקיעין, ויש אומרים שאלו לטלטלו כי אם לנורן גופו או מקומו: אם חלד מוקע שופר ואחד מוקע בתולדות יחד יולא יד חובת אומרים דוקא צדומו וכן סהיה המקיעה דוחה שנת מותר למיך ויש אומרים אפילו צומו היה טוב הוא שלא יימו לזוס קטן לתקוע צנצ"ט וצפירוש אנו להפסידו משום דמפסידתו מלחא כן נראה לו:

מפסידתו השק"ה

לא ידעו שאני אשתקד דבאו עדים בשחר אבל שנה זו שיעדין לא באו עדים בשחר ושמה לא יבאו היום עדים כלל, מה שאין כן במקדש דהוי במקום וציוס לא גורו. וכח שזה כוונת הר"ף במה שכתב הטעם דלא בקיאים בקביעה דירחא, ר"ל בראש השנה, דבאותו יום אין אנו בטוחים ושיבאו היום עדים, וזה קרי הר"ף אין אנו בקיאים בו: דמשה נפשי אי יום טוב הוא. והיינו שיבאו היום עדים: ואי הוה, ר"ל, שלא יבאו היום עדים כלל: מה שאין כן בשבת. ר"ל, כשחל בשבת שפיר גורמין לאסור התקיעה, שמה לא יבאו עדים ולא יהיה היום ראש השנה ועבד איסורא דעבר על שבות שמה יתקן כלי שיר, דהא ע"כ היום דאי שבת: ובתוספות כו, שהקשו ג"כ קושית הר"ן הנ"ל, ותיירו דשאני לולב דאינו אלא לטולטל הוא שבעה ימים, ואי אפשר לשבעה ימים כלי שבת, ולכן כשחל יום ראשון של סוכות בשבת או הוה שבעה, דיום ראשון דוחה שבת, דבמקדש המצוה על שבעה, אבל חוץ למקדש מצוהת יום אחד מן התורה לכן יום ראשון דחשיב דאפילו בגבוליס הוי דאורייתא לכן כשחל בשבת דוחה גורת שמה יעצירתו וניטל אפילו בגבוליס, אבל כשחל אחד משאר ימי כולו היא ואינו דוחה שבת אפילו במקדש, והאידינא דלא בקיאים בקביעה דירחא אפילו חל יום ראשון בשבת אפילו הכי אין נטולין לולב, עתה"ד הגמרא. והקשה הר"ן, אם כן שופר דאפילו בגבוליס מן התורה, ולמה כשחל ראש השנה בשבת תנן [ראש השנה כט, ב] דוקא במקדש הוי תוקיעים ולא בגבולין, ויתרין שאני שופר דראש השנה שהוא ביום ראשון לביאה העדים להעיד על ראיית הלבנה, וזמן התקיעה הרי הוא בשחר, ובשחר על פי הרוב לא הוי העדים באים, ומהאי טעמא תקנו דאפילו באו עדים בשחר מכל מקום על קרבן תמיד שחר הוי אומרים שיר של חול, א"כ אם הוי תוקיעים בגבוליס אם חל בשבת אם באו עדים בשחר, גורמין דלמא לשנה הבאה לא יבאו עדים בשחר עד למחר ויהיה היום חול ומכל מקום יתקעו בשחר ויאמרו אשתקד תקענו בשחר גם בשנה זו נתקע בשחר, והם

איבר מפרשים

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

ב (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ג (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];
 ד (פ"ח סי' ה) ו"א יעבור, ג"ב, וכן כתב הוא ו"ל ב"טו' ל"וד' סימן [ת"ז] [ס"א א] וחז"ל סימן ב' [יהי זה איתא שם ולא יעבור], וכבר קדמו בהכסף משנה פרק ג' מהלכות מלכים [הלכה ו, ע"ש];

וגו', והקשה הא זה דמליס אין דיניס הוא רק מדרבנן ממעשה שהיה גבי ינאי המלך, ונולד מילתא צבית דוד או צבית ישראל אלף נצדיקי ורשיעי מילא מילתא. ומירן, כיון דכמיז צפירוש נקרא צבית דוד דינו לבקר משפט אין כח צד חז"ל לעקור משום סיג וכו', וא"כ כיון דלר' עקינא מעשר ראשון ללוים ומפורש בתורה, היאך היה יכול עורא לעקור. ועיין נספרי שער המלך צבלי יסודי המורה נחלתה הספר [ד"ה ולע"ד כפי דבריו] מה שפלפל ומלך על הע"ז מ"מ דעמו דמלוא אין יכולים לעקור, ועי' הדברים עתיקים. ועיין בשו"ע אור"ח סי' תקפ"ח ס"ה גבי שופר דכתבו האחרונים דחז"ל לא יכלו לעקור שלא יתקע בשופר משום גזירה דמיקון כלי, דהיאך געקרו מלוא עשה מן המורה מכל וכל, רק בשבט גזרו והמלוא עשה מתקיימת ביום טוב שחל צבול, וא"כ היאך יכול עורא לעקור מלוא עשה מן המורה, ולהרמב"ן היא מלוא עשה מן המורה כמו שצארו לעיל [אות א'] והיאך היה יכול לעקור מלוא עשה מכל וכל שאין רצון ליתן ללוי דהוא מלוא עשה ודבר המפורש בתורה, ועי' בטול מלוא זו נתעטלה עוד מלוא עשה דידיו מעשר, כמבואר במשנה סוף מעשר שני ובר"מ פ"א פ"ג מעשר שני ה"ג דיומין כהן גדול העביר הודית המעשר, ועי"ש הטעם כיון דאין נותנים ללוי וצדיקו כתיב וגם נתמיו ללוי, עי"ש, אם כן נעקרו שמי מלואות של מורה. ולענ"ד נראה דמיה יא להר"מ סוף ומעשרות בזמן הזה ואלו בזמן עורא הוא רק מדרבנן, א"כ הכל יושא, כיון ולענ"ד מה שכתב הר"מ דעורא קנס הלויים בזמנו, ולפי פירוש הכסף משנה דהיינו שהיו צדוק, הוא ליה לכבוד קנס את הלויים שזמנו, והיה משמע דקנס הלויים שהיו צדוק, אבל עשה נראה לפרש דעורא קנס הלויים בזמנו, היינו כל ימי הבית שני נקרא על שם עורא כלשון הר"מ בסוף פ"א מתרומות, בזמן הזה ואפילו בימי עורא וכו', דהפסד דהיינו בזמן בית שני, א"כ כאלו נמי קנס בזמנו היינו אף צבית שני, מ"מ כיון דהכל, ההפרכה והנמיה, הוא רק מדרבנן, הם אמרו והם אמרו, וגזרו דלא יתנו להם, אבל צבית השלישי שיצנה נמארה בימיו דיהיה הכל מן המורה דיהיה צבית כולם, כדא' יתנו ללוים ולא נעקרה מלוא מן המורה, וש"ך שפיר לכבוד קנס הלויים בזמנו וכו', ואפילו אם נאמר כפירוש הכסף משנה, עכ"פ כנויים דבריו לשיטות שהוא רק מדרבנן, אף לשיטת הראב"ד פ"א מתרומות הכ"ז דתרומוות ומעשרות צמי עורא וזמן הזה הוא מן המורה, א"כ עורא קנס אוחס ועקר מלוא המפורשת בתורה וגם מלוא עשה של וידיו, ז"ע מאד כמו שכתבתי והנראה לפי השיטות שהוא מן המורה, ומבואר קנס דקנס אוחס בלא זמן קניו, קנס אוחס אפילו צבית השלישי תוצ"ב, והיו עקירת מלוא עשה לעולם, אבל לשיטת הר"מ יושא,

וצאמי רק לעורר. והנה לשיטת הר"מ דמיני עורא היה תרומות ומעשרות רבנן, א"כ הא דמבואר דיומין כהן גדול ציטל וידיו מעשר, ובאמת כיון דתרומוות ומעשרות לא היו נוהגים מן המורה, א"כ לא היה וידיו גם כן מן המורה, וא"כ לומר דהיה ג"כ מדרבנן דיומין הפסיק לגמרי מהאי עטמא. וא"ע על הר"מ בסוף מעשר שני שלא כתב זה דמיני צבית שני היה מדרבנן כמו שכתב בסוף פ"א מתרומות לענין תרומות ומעשרות, ובעזרת השם יתברך יתבאר עוד לקמן במלוא וידיו מעשר [מלוא מר"ז אות ב']. ויודע אני שצמאיה זו לא כתבתי אפילו כתיבה מן ים הגדול, ואקוה להשם יתברך צ"ה כי אשנה פרק זה ואצא צלרובה. והנה מלוא נמיה ללוי מבואר בר"מ כאן פ"א ה"א, ונראה מדבריו צ"ו לוכרס וצ"ו לנקבות יואלס ידי נמיה, ואפשר אפילו להנשואה לישראל יכול ליתן, כמו מתנות, ואפשר דאף לעלה אס נוסן יא' ידי נמיה, כמו הרבה מתנות כהונה שאין בהם קדושה כגון זרוע וכו' ניו"ד סי' ס"א ס"ח, ופדיון הבן לדעת קלמ שיטות ה"ה, ולשיטות דלא יא' היינו משום דאשרן וצ"ו וכו'. גם אני מסופק דכהן חלל דהוא כור גמור, אפשר עכ"פ הוא מצני לוי והיו ליה בכלל הלויים לענין הכהונות בלויים, דהמורה פסלה אומיו מכהונה אבל עכ"פ הוא מצני לוי. אף עיין בכתובות כ"ו ע"א מבואר להדיא דכהן בן גרושה לא היו בכלל לוי כלל, והרי הוא כור היינו כישראל גמור, עי"ש דמבואר זה לענין מעשר ראשון, והוא הדין לכל דיני לוי, ופשוט.

מ"ז

מ"ד

מ"ח

מצוה שצו מצות הלויים לתת מעשר מן המעשר

(א) שנצטוו הלויים להפריש מעשר מן המעשר שהם נוטלים מישראל, ושיתנו אותו לכהנים, שנאמר [במדבר י"ח, כ"ח], ואל הלויים תדבר וגו' והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, וזהו נקרא בכל מקום בגמרא תרומת מעשר, וכינו לשון זה על דרך הכתוב שאמר תרומת ה'. וביאר הכתוב שהוא ניתן לכהנים וכמו שנאמר [שם, כ"ח] ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. והזהיר הכתוב להפריש זה המעשר מן הטוב והנבחר, שנאמר [שם, כ"ט] מכל חלבו את מקדשו ממנו, ועוד נאמר על זה [שם, ל"ב], ולא תשא עליו חטא כהרימכם את חלבו ממנו, יורה שאם יוציאודו מן הרע יהיה עליהם חטא, וזה ענינו כענין לאו הבא מכלל עשה, ולכן אין למנות אותו מן הלאוין.

יח. באמיקי ים ח"יב סי' י"ב למד מכאן דגם בכתבים איכא מצות נתינה ורק דיוכים בעצמם בשלחם. שצו. שצב. קרח מצות עשה ה'. רמב"ם עש"ן קכ"ט. הלכות תרומות פ"ג ס"ג עש"ן קל"ד. סור י"ד סי' של"א. א. במצות ששכת אותו חרב מצות עשה, מנה הרמב"ן במצוה ט', שנצטוו בהפרישו תרומה שפריש אותה מן היפה או מן השות, לא מן הרע על היפה וכו'. ובסוף דבריו כתב, ואל תאמר שהיא נמנית אותה עם מצות הפרשת תרומה שהיא ראשית דגן תירושה ויצה"ר תתן לו, לפי שהתורם מן הרע על היפה כיון שתרומותו תרומה כבר קיים מצות ראשית דגן תירושה ויצה"ר תתן לו, אבל עבר על זה תעשה האחר שנצטוו להרים חלבו ממנו, עי"ש.

מצוה שצו, מצות הלויים לתת מעשר מן המעשר

(א) שנצטוו הלויים להפריש מעשר מן המעשר וכו'. דיני מלוא זו מבואר בר"מ פ"ג מתרומות וצטור ושו"ע י"ד סי' של"א. והנה הר"מ אינו מחשב אותו רק למלוא אחת, ואולי לשיטתו, דכל הדברים הטעולים נחשב לדעת הר"מ רק מלוא אחת. הפרשה עם הנמיה [עיין לעיל מלוא שז"ה אות א'], כגון תרומה גדולה ומעשר ראשון וכו', א"כ צ"ע שפוטא הכא נמי, אף לדעת הרמב"ן [עי"ש] דמחשב דברים הטעולים לשמי מלואות, ההפרכה לחוד והנמיה לחוד, א"כ אפשר כאן נמי הווי לחו שמי מלואות ההפרכה לחוד והנמיה לכהן לחוד. אף באמת הרמב"ן אינו חושב כאן רק מלוא אחת וז"ע למה, וכבר עמד צוה בעל ספר פרישת דרכים צדק מלואות [מלך א' ד"ה ואני ממה] על הרמב"ן ומהם עליו בזה, והינה צ"ע ע"ש.

אין בהם מצות נתינה, ונעקרה המצוה לגמרי. ויש לודקק קצת, דהא כשישראל מפריש, כדלקמן אות ג', מתקיימת מצות הנתינה, מיהו למפשי"כ רבינו שם ברבת הר"מ דבהפרשת הישראל ליכא מצוה נתינה.

כה) עיין מצוה שצ"ב אות י"א, ועיין בגליון השו"ע לרעק"א י"ד סי' ס"א ס"ח. א) במעין החכמה תיר"ב עפ"י מה שאמרו ביבמות פ"ו ע"ב דל"ה אלעזר בן עזריה קנס עורא את הלויים שאין הלויים נוטלים את המעשר כלל רק הכהנים. ואם יש במעשר ראשון מצות נתינה לכהן, לא היה עורא ובית דינו מתקנים חקנה זו, שהרי הכהנים

ולטעמיך דמותכת לי מהא, אמאי לא מותבת התם גבי תרומה למה גזרו בבת כהן לכהן זרע אין לה, אטו גרושה בת כהן כי מגרשה לא הדרא ואכלה בתרומה, אלא לא פלוג רבנן. ואם תאמר ומנא לן דטעמא משום ייחוד או משום גרושה דילמא טעמא מפני שהאירוסין שנתארסה בת לוי לכהן פוסלים אותה שלא תחלוק בגורן, וכשם שפוסלים לבת כהן מלאכול בתרומה ואין מאכילין. וי"ל דסברא הוא שאין האירוסין פוסלים אלא בדבר האסור באכילה בתרומה, אבל אין פוסלים חלוקה בגורן, ואפילו לר' מאיר דמעשר ראשון נתינתו ללוי ולא לכהן, כיון דסוף סוף מותרת לאוכלו שם. ויש לגאונים ז"ל גירסא אחרת ואינה בספרים שלנו, ומ"מ עולה היא לפירוש רש"י ז"ל, וכמו שכתבנו בחדושי הארוכים:

דף פו ע"ב

תנו רבנן תרומה לכהן וכו' והוא גינתא וכו' איתמר למה קנסו לויים במעשר. פירש רש"י ז"ל דלאו אפלוגתא דר' עקיבא ור' אלעזר בן עזריה קאי, דאינהו מדאורייתא פליגי כדמוכח לעיל, אלא אצלמא קיימי דאמרינן בכמה דוכתי קדנסינהו, ונקטינן לה הכא לאתויי עליה עובדא דגינתא דהוה שקיל ר' אלעזר בן עזריה, וכן עיקר. ובמסכת כתובות (כ"ו ע"א) לא פירש כן. והא ודאי דלר' אלעזר בן עזריה כיון דמדאורייתא בין לכהן בין ללוי, קנסא דעזרא הוה לכהן ולא ללוי כלל, אבל לר' עקיבא דאמר דמדאורייתא ללוי דוקא, קנסא דעזרא אפשר דלא הוה אלא דליהבו בין לכהן בין ללוי. ואם תאמר אם כן מאי טעמא אהדריה לפיתחא לבי קברי לגנתא דר' אלעזר, הא פרישנא טעמא בסמוך משום דאיהו הוה שקיל בתורת חלוקה, ולא מדין קנסא דעזרא. ואם תאמר כיון דמדאורייתא לר' עקיבא ללוי דוקא, היאך אפשר לקנס עזרא שיתנו לכהן כלל, שהרי לא יצאו ישראל ידי נתינה. וי"ל דכיון דמונא הוא הפקר ב"ד הפקר, ואפקה רבנן למעשר מן הלויים ואוקמינהו ברשות כהנים, ועשאום כשלוהים של לויים:

בתורת חלוקה לית לך. פירוש דכיון שאין אתה גומר לקבל אלא בתורת חלוקה ולא משום קנס עזרא, אף הם לא יצאו ידי נתינה, דמדאורייתא ללוי ולא לכהן כלל:

בת ישראל לכהן. כללא דמתני', דבת ישראל שנישאת לכהן אוכלת בתרומה בשבילו, ואם מת אוכלת בשביל זרעו. וכשנישאת לאחרים נפסלת מאכילתה בשביל כן, ואם נתאלמנה ואין לה זרע ממנו שחוזרת ואוכלת בשביל זרעו של כהן, וכשם שישראל זרעו פוסלה כך לוי זרעו, ומיהו דין הלוי במעשר כדין כהן בתרומה:

ואמרינן בגמרא מנא לן. דבת ישראל לכהן האוכלת בשביל בנה כהן, שאם נישאת לישראל ואין לה זרע ממנו חוזרת ואוכלת בשביל בנה כהן. ואמרינן אמר ר' אבא בת וכת.

קלא ראה הלי מאכ"א פ"י ה"כ והלי סנהדרין פ"ט ה"ב וצ"ע:

וקאמר רחמנא לא תוכל. ה"ג ואי מההיא הוה אמנא ללאו, אבל מיתה לא, קא משמע לן. והכי פירושו, דרבנן דרשי קרא דלעיל דאיתקש מעשר לתרומה לענין שהוא טובל כתרומה וכדתי ר' יוסי, ושמא תאמר דההוא מלא תוכל נפקא כדדריש ר' יוסי, ואיתר אידך קרא לכדר' מאיר, להכי אמרינן דאיצטריך, דאי מדרי' יוסי ליכא אלא לאו, ואיצטריך אידך לומר שהוא טובל למיתה. ואם כן יהיה חמור טבל שיש בו מעשר ראשון מפני תרומת מעשר שבו, יותר ממעשר ראשון עצמו, מפני שכבר הופרשה ממנו תרומת מעשר. אבל הרמב"ם ז"ל קלא) כתב שהאוכל טבל שהופרשה ממנו תרומה גדולה ולא הורם ממנו מעשר ראשון לוקה, אבל אין בו מיתה. ואין זה כפום סוגיין לא לר' מאיר ולא לרבנן. והא דאמרינן ומתו בו ולא במעשר, זהו לאחר שהורם ממנו תרומת מעשר שהיא במיתה.

ויש גורסים וקאמר רחמנא לא תוכל, ואידך מהתם נפקא, ואידך אי מההיא הוה אמנא ללאו וכו'. וענין גירסא זו שוה לגירסא ראשונה אלא שהיא ארוכה יותר. ועוד יש גירסא אחרת שאינה נכונה כלל:

במא' אוקמינא כרבי מאיר, אימא סיפא וכו' הכא מאי זרות איכא. פירוש דאפילו לר' מאיר בת כהן אינה זרה למעשר:

אמר רב ששת מאי אינה אוכלת דקתני, אינה נותנת רשות לתרום. ואם תאמר והא לא תאכל קתני. וי"ל דהכי קאמר אין לה רשות לאכול כל זמן שתוצה אם עדיין לא הופרשה ממנו תרומת מעשר, שהרי אין בידה לתקנו. ובהאי אוקימתא אפילו רישא מיתרצה ואפילו לרבנן וכדפירש רש"י ז"ל, ואע"ג דלא אמרינן בדבר ששת אלא, יש כיוצא בו בתלמוד:

או אינו אלא לאכול. פירוש ובא הכתוב לומר לך דכיון שנישאת לו מותרת במעשר, ומהדרינן דלהא לא איצטריך, דאפילו תימא דמעשר אסור לזרים, כיון שנישאת ללוי אוכלת מחמתו קל וחומר מתרומה, וכדמפרש ואזיל:

ומר כריה דרבינא אמר לומר שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות. פירש רש"י ז"ל רישא כדשני לעיל כדר' מאיר, וסיפא דקתני בת לוי לכהן ובת כהן ללוי לא תאכל במעשר, היינו שאין חולקין לה מעשר בבית הגרנות בלא בעלה, והוא הדין לנשואה כדמפרש בסמוך, וגורס הוא ז"ל הניחא למאן דאמר משום ייחוד, אלא למאן דאמר משום גרושה גרושה בת לוי מי לא אכלה במעשר, וליטעמיך גרושה בת כהן מי לא אכלה בתרומה, אלא גזירה משום גרושה בת ישראל. והכי פירושו הניחא למאן דאמר לקמן במכילתין (ק' ע"א) דמשום הכי אין חולקין תרומה לאשת כהן בלא בעלה משום ייחוד, יש לפרש משנתינו גם כן משום ייחוד, אלא למאן דאמר טעמא התם משום גרושה, שמא יגרשנה הכהן ויתנו לה גם כן ונמצאת זרה אוכלת בתרומה, הכא גבי מעשר מאי איכא למימר, אטו בת לוי שנתגרשה זרה היא לגבי מעשר, ומאי גזרינן בה. (ומהדרינו

ק"ז (א) אסור לעשות בו חחורה. צ"ל [עמוד מד"ה והרשב"א] בשם רשב"א [שו"ת ח"ג סימן רכג] הטעם, גזירה שמה יבוא לאכול מהם, ולא חמור וגמל שאדם מגדלן למלאכה. [ת"י] וממהתי, שהרי צפרק כל שעה [פסחים] דף כ"ג ע"א] אימא שהוא איסור לאוריימא, דאימא נודמנו לו מייס עמאמס מותר למוכרן לגויים, ומפרש טעמא דמתיב [ויקרא יא, יא]

ב אסור לעשות בו חחורה. הטעם, שמה יבוא לאכול מהן. אבל אם אינו מוכר לזורך אכילה ליכא למיגור, דוקא שמכור לזורך אכילה איכא למיגור שמה יבוא לאכול מהן כיון שהוא מוכר לאכילה, או שמה יבוא לטעום כדרך המוכרים לאכילה, אבל נשאניו מתעסק בו לזורך אכילה ליכא למיגור. אי דאטו נרשיעי עסקינן דלא מודהרי

לכס, שלכס יהא, ופרקינן אפילו לכחילה נמי, ומשני שאני הכא לאמר קרא [שם] יבוי, צהיימן יהיו, וכן כתבו המוספות שם [ג"ה אמר] דמלאורימא הוא. ונראה דהרשב"א כתב גזירה זו שהמורה אסרה משום זה, מדמזינן הימרא משום לכס ואיסורא משום יהיו, הרי הדבר מסור לחכמים שהם יצתרו מה יהיה אסור ומה יהיה מותר, דוגמא לדבר איסור מלאכה דחול המועד צפרק צ' דחגיגה י"א, ועל כן דנו חכמים שכלל מידו דהוא מאכל יש לאסרו שמה

למיכלי איסורא, אלא הטעם הוא משום דהרואה שמוחר דבצר האסור לזורך אכילה יחשוב שכשם שמוכרן לזורך אכילה כך הוא אוכל מהן. ולכן מותר היכא דאינו מוכר לאכילה אף על פי שהוא דבר שדרך בני אדם לגדלן לאכלן, וכמו שכתבתי בס"ק א'. ודין שוקף שעצר ועשה סמורה בדבר האיסור עיין בצו"מ ריש סימן קפ"ב צטור [עמוד רלח]:

יבוא לאכול, אבל דבר המיוחד למלאכה מותר. שוב ראיתי בתרומת הדשן סימן ר' שכתב בשם גליין תוספות דהך (רישא) [דרשא] הוה אסמכתא, וזה כתוב בגליין המוספות פרק כל שעה שזכרתי שכתבו דאיסור סמורה צאלו הוה לאורימא, על זה כתב בגליין דלאו לאורימא ממש קאמר, דבאמת אינו אלא מדרבנן דאסמכתא צעלמא הוא. אלא דקשה לי ממה שכתבו המוספות צפרק לובב הגוול [סוכה] דף ל"ט ע"א] ד"ה ולימדי בו, לענין שביעית, ח"ל, ואפשר הקונה מתבירו כדי להרויח ולמכור ביוקר דהיינו נמי סמורה, ובפרק (ד') [ל' דשביעית] [משנה ג] תנן שאין עושין סמורה בפירות שביעית ולא בצבורות ולא בתרומות ולא בזבולות וטרפות בו, לא משכמת שמה כולם שוין לענין סמורה אלא צהאי גוונא דצהדיא שרי רחמנא למכור, דכתיב [דברים יד, כא] או מנור לנכרי, עכ"ל. ואם אימא דאיסור סמורה בדברים עמאמס אינו אלא מדרבנן מאי מוכיחים המוספות מנבילות ועריפות מן הפסוק דמכור לנכרי, דהתם ודאי מותר מן המורה אלא דרבנן אסרוה, ומתניתין קאמר דמדרבנן הם ש"ס. [ו] ונראה לתרן, דאין כ"ז ציד חכמים לאסור דבר שפירשה המורה בפירוש להימר, דאין כ"ז ציד חכמים להחמיר אלא במקום שאין בו לא איסור ולא הימר מפורש מן המורה, מה שאין כן במקום מורה אלא לעשות סייג למורה, דקשה, פשיטא שאין כ"ז צדום אדם לעבור על דבר תורה, ובצו"מ סימן צ' ג"ה ולא נעזרן כתבנו מזה, ולפי הנחה שזכרתי אחי שפיר טפי, דכאן נתכוין אף להחמיר אין להם כח במקום שהם עוצרים על דבר תורה. על כן מוכיחים המוספות שפיר מדמיינו הימר בתורה, ודאי חכמים לא אסרוה כלל למיכרה, אלא על כרחך דגם מדרבנן מותר, והיינו היכא דלא קנה להרויח:

פרק י"ח אהם המהריק"ש

ק"ז פ"ח א המיוחד בו, על זה סמכו לגדל העופות המדברים, גם בהמות של רפעה:

הגהות רע"א

(ב) **אסור לעשות בו חחורה.** לקבוע מלאכתו לבשל לנכרי דברים האסורים ונטול שכר טרחתו אם מקרי חחורה, צ"ע. ועיין תשובות קול אליהו סימן כ"ז, וכן כתב התוספות יום טוב פרק ז' משנה ג' דשביעית ד"ה ולא נגזלת: [ג] (ב"י סי"א א) **מה שאין כן במקום שיש הימר מפורש.** וכן כתב

פתחי תשובה

מתולעים למכרן לעובד כוכבים, והפרי חדש בקונטרס אחרון [סימן עז] חולק עליו. ועיין פרי מגדים לעיל סימן פ"ד [שפתי דעה א] וכן מה שכתב בזה:

(ג) **אסור לעשות.** עיין ט"ז סי"א א] מה שכתב דדבר שהתירה התורה בהריא אי אפשר לומר שחכמים יאסרוהו. ועיין בהש"ב חות יאיר סימן קמ"ב שהשיג עליו. ועיין בשו"ת דברי יוסף סימן מ"ח ד"ה ומצאתי מה שכתב על דבריו. ועיין מה שכתב אדוני אבי יקניי בספרו פנים מאירות בזהב דף ע"ד [ע"א] ב"ה רב דאמר, שהשיג גם כן על האי כללא דהט"י, ע"ש. גם לע"ד קשה על כלל זה מתוספת דחולין דף י"ב [ע"א] ד"ה פסח וקדשים, ע"ש. [ועיין בתשובת חתם סופר י"ד סוף סימן ע"ג ובסימן ק"ד ר"ה ומה וק"ט מה שכתב בזה]:

גליין מהרש"א

מדמקשה שם צפרק כל שעה אי הכי (דלכס אחיא להימר הנאה) אפילו לכחילה נמי, וקשה, ולעמקן דלא יאכל לא משמע איסור הנאה מתיקש נמי הא, וצריך לומר דלא נימא, כיון דלא פירשה המורה לא לאיסור ולא להימר. ובכסף משנה פרק ג' ממלכים הלכה ו' הקשה על אמרם סנהדרין י"ט ע"א] לא שנו אלא מלבי ישראל אבל מלבי בית דוד דניס אוהם שנאמר ינימיה בא, [ע] דינו לזורק משפט, והקשה הא גם מלבי ישראל מדאורימא דנין, אלא משום מעשה דינאי גזרו, ומיך דהכי פירוש, משום שנמלכות בית דוד הזכיר הכתוב צפירוס על כן לא גזרו בו, שלא לחלוק על דברי הכתוב. ועיין בהר"ן פסחים ריש פרק מקום שנהנו [טו, ג] ד"ה מקום] דיום הקרנה אסור רק מדרבנן במלאכה, ומיקשי מאי מקשה צירושלמי נשן פ"ד הלכה א] קרנן תמיד יאסור במלאכה ומשני המורה הויאמא מן הכלל דמתיב [נדברים יא, יד] ואספת דגנן, וצריך לומר דהכי מתרן, דמתיב בפירוש המורה, וכן כתבו שם בספר אור חדש [פסחים ג, ד"ה אמנן]. ועיין תוספות צבנא מיע"א

[ג] [שו"ת] **אסור לעשות בו חחורה.** וכן אסור לעשות סמורה צבניה של עובדי כוכבים, בית הלל [סימן פד סי"ק ג]. ועיין סוף סימן צהמנכר: [ה] [שו"ת סי"א א] **ואתמהתי שהרי צפרק כל שעה בו דאיתא נודמנו לו מינייה.** עיין בתוספות יום טוב פרק ז' משנה ג' משביעית ד"ה ולא נבילות, ובסוף הדבור שם הקשה מנכורות דף ו' ע"ב דקאמר אחימילי חלב דודו [שמח"א ג, יח] ודלמא לסמורה אבל צהימא אסור משום אכר מן החי. ונראה לי דיש לומר דגבי דוד ודאי הוה התלב נודמן כיון דהיה לו פרה שנתנה החלב, וגם גבי אחי הוה נודמן, כמו ירושה בש"ך סי"ק ה' בשם המוספות. ועיין אריכות גדול בכל פרטי דין זה במשניות בית עקב סימן מ"ג, ועיין מה שכתבתי בחידושים שלי על המורה פרשת צר: [ו] [שם] **ונראה לתרין דאין כה ביד חכמים לאסור דבר שפירשה.** עיין צנעטא למנן פרק ג' מהלכות עבדים הלכה ג' צ"ה וטפסה, ומוספות צבנא מיע"א דף ס"ד ע"ב ד"ה ולא יסכור ולפירוש ר"ת כ"י. ונוף דברי הט"ו מוכח

איצור מפרשים

לאסור לסחורה. והסמ"ע בסימן ת"ט סי"ק א] כתב גם כן דמן התורה אסור. עוד קשה לי למה לי קרא דלכס, הא מוכח מן או מכור לנכרי דעל כל פנים בנדומן מותר. ויש לומר כיון דכתיב יהוה, הוה אמניא דכאן גרע דאסרה תורה גם בנדומן. אבל קושיא הראשונה הנ"ל קשה על גליין תוספות, לכן יש לנקוט בחוסרות עצמו דמשמע דהוי דאורימא, ולפרש הרשב"א כ"ט: [ב] (שם) **ונראה לתרין בו.** נ"ב, עיין תשובת פנים מאירות ובהם דף ע"ד [ע"א] ד"ה רב דאמר] דהרב מביא אריה לסחור סבא וז:

ד (ש"ס) **אסור דהרשב"א כתב וכו' הרי דהרב מפור אהכמים שהם יבחרו מה יהיה אסור ומה יהיה מותר וכו'.** וכן כתב נמי התוספות יום טוב בפרק ז' דשביעית [משנה ג ד"ה ולא נבילות], ע"ש: [ח] (שם) **דאסמכתא בעלמא הוא וכו'.** קשה לי, דבפסחים כ"ג [ע"א] אמרין דלחוקיה חביב לכס ללמד דלא יאכל [שמות יג, ג] איסור הנאה, ואם כן קשה לרבי אבהו [שם כא, ב] למה לי לכס, על כרחך לאורימא דבנדומן מותר, ואם כן על כרחך (יהיה) ויחיו] ללמד דבלא נודמו אסור. דאם לא כן לשתוש קרא לכס ולא יהיה לנו קרא

